

Høringsnotat

FORSLAG TIL ENDRINGER I STRAFFEPROSESSLOVEN § 55 – KRAV OM VANDELSKONTROLL FOR ANSATTE MV I PÅTALEMYNDIGHETEN

1.1 Innledning og bakgrunn

Ved lov 20 juni 2014 nr. 47 ble det gjort endringer i lov 4. august 1995 nr.53 om politiet (politiloven) slik at alle som tilsettes i politi- og lensmannsetaten må fremlegge uttømmende og utvidet politiattest samt at det kan kreves tilsvarende attest fra dem som yter tjenester eller utfører oppdrag for politiet. Riksadvokaten tok kontakt med departementet og gjorde oppmerksom på at en tilsvarende endring burde ha blitt foretatt i straffeprosessloven § 55, siden de forhold som begrunnet endringen i politiloven også gjør seg gjeldende for påtalemyndigheten. Departementet er enig i dette og foreslår derfor endringer i straffeprosessloven § 55 tredje ledd. Det foreslås at det kan kreves fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest etter politiregisterloven § 41 for alle personer som tilsettes ved påtalemyndighetens kontorer, eller som skal utføre tjeneste for påtalemyndigheten uten å være tilsatt, eller som skal utføre arbeid for en tjenesteleverandør for påtalemyndigheten.

1.2 Gjeldende rett og forslag til endringer

Straffeprosessloven § 55 tredje ledd gir tilsettingsmyndigheten adgang til å kreve fremleggelse av uttømmende politiattest ved tilsetting og utnevning av tjenestemenn i påtalemyndigheten. Hvem som er definert som påtalemyndighetens tjenestemenn fremgår av straffeprosessloven § 55 første ledd. Etter politiregisterloven § 41 nr. 1 anmerkes på uttømmende attest alle straffer, andre strafferettslige reaksjoner og andre tiltak som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd med de unntak som følger av § 41 nr. 1 bokstav a-c.

Forskjellen mellom reglene om vandelskontroll for henholdsvis straffeprosessloven § 55 og politiloven § 18 er at det i politiloven også uttrykkelig hjemles vandelskontroll for sivilt ansatte og adgang til å kreve utvidet attest som nevnt i politiregisterloven § 41 nr. 2. Det betyr at også verserende saker, som for eksempel tiltale eller siktelse, skal anmerkes. En annen forskjell er at politiloven § 18 åpner for at det kan foretas vandelskontroll av personer som skal utføre tjeneste for politiet uten å være tilsatt, eller som skal utføre arbeid for en tjenesteleverandør for politiet.

Siden straffeprosessloven § 55 ikke uttrykkelig inkluderer sivilt ansatte i vandelskontrollen, jf. definisjon av påtalemyndighetens tjenestemenn i straffeprosessloven § 55 første ledd, foreslår departementet at det tydeliggjøres i nytt tredje ledd at vandelskontrollen også gjelder tjenestemenn uten påtalekompetanse.

I Prop. 92 L (2013-2014) Endringer i politiloven og SIS-loven mv. redegjøres det nærmere for hvilke grupper som kan tenkes å utføre tjeneste for politiet uten å være tilsatt, og hvor det kan være behov for vandelskontroll. Tjenesteytere som kan tenkes omfattet er IKT-konsulenter, andre typer konsulenter, håndverkere og renholdspersonale. Behovet for å kunne kreve politiattest av slike tjenesteytere er at de vil ha tilgang til kontorlokaler eller systemer for ansatte (typisk IKT-systemer), og vil kunne utføre tilsvarende oppgaver som

fast ansatte. I tillegg kan det være behov for å kreve attest fra personer som arbeider for en tjenesteleverandør, og som vil kunne ha tilgang til virksomhetens lokaler og systemer. De samme hensyn gjør seg gjeldende for tjenesteytere til påtalemyndigheten. Det foreslås derfor en tilsvarende hjemmel i straffeprosessloven § 55 tredje ledd annet punktum. Siden begrepet «tjenesteytere» vil omfatte en uensartet gruppe foreslår departementet, i likhet med bestemmelsen i politiloven § 18, at vandelskontrollen for disse personene ikke gjøres obligatorisk. Det vil for eksempel ikke være nødvendig å kreve fremleggelse av politiattest fra personer som oppholder seg i lokalene i kortere tid, på avgrensede områder og under tilsyn, eller som utøver tjenester eksternt uten å ha tilgang til IT-systemene. For tjenesteytere må det med andre ord foretas en konkret vurdering av om vandelskontroll anses nødvendig.

1.3 Lovforslag

Straffeprosessloven § 55 tredje ledd skal lyde:

«Ved tilsetting av tjenestemenn i påtalemyndigheten, herunder tjenestemenn uten påtalekompetanse, skal det fremlegges uttømmende og utvidet politiattest jf. politiregisterloven § 41. Det kan kreves fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest jf. politiregisterloven § 41, av personer som skal utføre arbeid eller tjeneste for påtalemyndigheten eller for en tjenesteleverandør for påtalemyndigheten.»

1.1 Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslaget om obligatorisk fremleggelse av politiattest ved tilsetting av embets- og tjenestemenn ved påtalemyndighetens kontorer antas ikke å medføre nevneverdige økonomiske og administrative konsekvenser. Eventuelle merkostnader vil uansett tas innenfor Justis- og beredskapsdepartementets gjeldende budsjetttrammer.

